

humusz tartalmát kell összehasonlításunk alapjául vennünk, amelyet a mikroorganizmusok már munkába vettek és előbb-utóbb szétbontják annyira, hogy azt bizonyos fokig a talajt borító humuszréteg meglehetősen bomlásban lévő termékének is tekinthetjük.

Ha megvizsgáljuk pl. az észak európai, svéd, norvég vagy finn talajokat, akkor azt fogjuk tapasztalni, hogy 15—20 cm mélységben, ahol a legélénkebb talajélet folyik, viszonylag kevesebb humuszt találunk, mint a mi erdőtalajainkban. De annál több lesz ezeken a talajokon az el nem bomlott és fel nem dolgozott nyers humusztakaró, amely tulajdonképpen az erdő táptalajtartalmának a később jól felhasználható tartalékát adja meg.

Aki egy idősebb akác- és egy feketefenyőerdő talaját figyelmesen szemügyre veszi, az első pillanatra meg fogja állapítani a most elmondottak helyességét. Az akác a talajt csak akkor javítja, ha kötött, humidabb talajokon áll. Ha vágását gyors köztes használat követi, a felhalmozott nitrátok jótékony hatást fejtenek ki. De utána beáll a nitrátok mennyiségének fokozatos csökkenése és ez a használat az akác után telepítendő fajoknak csak kárára és nem hasznára lesz.

Hogy mindezek ellenére *telepítsünk-e akácot Magyarországon vagy sem*, arra hazánk mai erdő- és népgazdasági helyzete mellett, habár fenntartásokkal is, de *igennel kell válaszolni*. Annyira fában szegény ország vagyunk, hogy fatermelésünk hiányát minden rendelkezésre álló eszközzel pótolni kell. Mondjuk meg őszintén, szükség- és kényszerhelyzetben vagyunk. Természetesen azt a régi feltevést, hogy az akácot nitrogénkötőképesége folytán minden silány homokra vagy táptalajra telepíthetjük, túlhaladott álláspontnak kell tekintenünk. Mai ismereteink és tapasztalataink szerint *telepítsünk akácot olyan talajokra, ahol az előzetes vizsgálatok szerint termőhelyi igénye kielégíthető. Tartsuk ott addig, amíg leromlása olyan fokot nem ér el, hogy fenntartása nem indokolt. Ha utána feketefenyőt telepítünk, ez a rendkívül kis víz- és tápanyagigényű faj még az ilyen kiélt akácerdők talaján is megtalálja táplálkozásának alapvető feltételeit*. Talajjavító sajátágánál fogva előkészíti a talajt az utána következő értékesebb fajok számára.

A most mondottakkal zárom mondanivalómat. Nem részletkérdésekkel foglalkoztam a kérdés gyökerére akartam rámutatni. A megoldás elvi nehézségeit vázoltam, amelyeket le kell küzdeni. Örökösen az empirium és a tapasztalat szavára — bármilyen fontosak is legyenek az előzetes tájékozás szempontjából — nem építhetjük fel jövő erdőgazdaságunkat. Feladatunk, hogy lefektessük annak biztos táplálkozás-biológiai és biodinamikai, nem kismértékben energetikai alapjait. Itt keressük az akác-kérdés megoldását. Ha több lesz bennünk a kitartás és a tudományos kutatás iránti áldozatkészség, mint az előző évtizedekben volt, ha nyíltabb, felvilágosultabb szemmel fogjuk tekinteni az erdő életét bonyolult kölcsönhatásait, — mint érett gyümölcs fog ölnünkbe hullani ennek a látszólag bonyolult kérdésnek a megoldása.

Hozzászólás a pénzes tisztítás kérdéséhez

I H A R O S F R I G Y E S

a veszprémi erdőgazdaság főmérnöke

„A tisztítási munkák szakszerű végzésének fokozottabb biztosítása céljából 1954. október hó 10. után tisztítási munkákat csak pénzért végezethetnek az erdőgazdaságok. Részben alapon fenti határidő után tisztítási munkát végezteni tilos.“

(XIV—20—154/1954. O. E. F.)

Szilárd meggyőződésem — és ezt számtalan tapasztalati példa igazolja —, hogy az állományok képét hosszú időre kialakító tisztítási munka egyedül csak pénzért végezhető el. Teljesen lehetetlennek, *szakmailag tilosnak tartom az ún. részben tisztítást*. A részben tisztításnak biológiailag helyes elvégzése a munkástól oly emelkedett, erkölcsi magasabbrendűséget követel — nevezetesen, hogy az egyén érdekét teljes egészében ki tudja kapcsolni és csak az elérendő felsőbb célt tartsa szem előtt —, ami egyszerűen nincsen meg. Minden ellenkező állítással szemben részben tiszt-

títás esetén a munkás számára a főszempont, hogy minél jobb, vastagabb és egyenesebb anyagot rakjon össze, mert anyagilag így jár jobban, számítását így jobban megtalálja. Ezenkívül a rakatokba rakott fánál vastag anyag becsempészésének lehetősége állandóan fennáll és nem utolsósorban a keresetként kapott fát a munkás jórészt a hivatalosnál lényegesen magasabb áron eladja, így a fogyasztó felé a fa árát emeli.

Sajnos még számos szakemberünk van, aki a kényelmesebb, könnyű ellenállás vonalán haladva a részes tisztítás mellett kardoskodik, mondván, hogy oly tökéletes munkásai vannak, akik a tisztítást fentemlített magasabb szemlélet szerint végzik el. Ez azonban, ha a munkát közelebbről megnézzük — a gyakorlatban nincs így. De fennáll az, hogy részes tisztításnak az ígéréseivel, majd juttatásával az egyéb munkákban elért gyengébb kereset ellensúlyozására részes tisztításként adnak egy-egy erdőrésztletet egyes erdészek munkásaiknak. Ennek eredményeként látható sokhelyen elijesztő képet mutató „kitisztított” fiatalos.

Ebből az elgondolásból kiindulva *tértünk át a veszprémi erdőgazdaságnál teljes egészében a pénzes tisztításra.* Az áttérés nem ment zökkenő nélkül, mert voltak erdészeink, akik a fentiekben vázoltak miatt ragaszkodtak a részes munkához, kihangsúlyozva, hogy ennek eltiltása esetén a terv teljesítése nem látszik biztosítottnak.

A helyenként tapasztalt ellenállás dacára, még a terv nem teljesítésének veszélyét is vállalva, rendeltük el a tisztításoknak kizárólag pénzért való elvégzését, ezt az elvet üzemi részletterveink elkészítésénél is alkalmaztuk.

Munkavállalóink kezdetben egyes helyeken vonakodtak a nekik eddig szokatlan módon végzendő tisztítástól, de szakembereink túlnyomó többsége örömmel üdvözölte a régóta szükséges intézkedést és a munkavállalók átnevelésével, s ahol ellenállás mutatkozott, a feladatoknak az egyes munkahelyek közti átcsoportosításával, elértük azt, ami ma már természetes, hogy tisztítás csak pénzért végezhető és a munka mindenütt fennakadás nélkül folyik.

Rendkívül fontosnak tartom az OEF. 11/1954. sz. utasítása 6. pontjában elrendelt intézkedést, hogy a tisztítást végző munkás részére az érvényes rendeletek szerint megvásárolható *tűzifát csak véghasználati vágásból szabad kiadni.*

Ezzel ugyanis a munkavállaló végkép érdektelenné vált abban, hogy tisztításakor több fát vágjon ki a szükségesnél. Ezt az elvet a pénzes tisztítás bevezetésével egyidejűleg még jóval a rendelet megjelenése előtt érvényesítettük, bár még végrehajtása során nehézség mutatkozik ott, ahol közelben vágás nincsen, és a fát így a munkás nagyobb távolságról kellene hazaszállítsa.

A tisztítások végrehajtása során gazdaságunkra jelentős másik kérdést kell, hogy érintsek: a korhatár merev megvonásának tarthatatlanságát.

A szakmai rendelkezések — helyesen — az elvégzendő munkának tisztítássá minősítését a fiatalos állapotától teszik függővé, amikor ezt a sűrűségi korban határozzák meg. Minden szakember előtt nyilvánvaló, hogy ez az egyedül helyes álláspont. Mégis a munka végrehajtása során oly mereven meghúzott vonallal, a tíz, ill. húsz éves korhatárral találjuk szemben magunkat, ami sok égetően szükséges munkának elvégzését teszi lehetetlenné.

Rá kell itt mutatnom arra, hogy egyrészt erdeink túlnyomó többsége sekély rendzina talajon áll és itt a fiatalos fejlődése visszamaradottabb, mint a mély erdőtalajokon. Másrészt gazdaságunk területén fekvő iparüzemek, bányák stb. okozta munkásnehézségek miatt a tisztítások nem voltak oly ütemben végezhetőek, ahogy ez szükséges lett volna és szép számban van olyan fiatalosunk, amely parancsolólag követeli a beavatkozást, de korhatáron túl lévén, hozzá nem nyúlhatunk.

Az elszámolási megkötöttség következtében fiatalosaink egy részén nem tudjuk a szükséges munkákat elvégezni, mert nem keresztülvihető az a rendelkezés, hogy az ilyen állományokban végzendő munkákat gyériként kell elszámolni. Ez ugyanis indokolatlanul emelné 1 köbméter faanyagának az árát, mert hektáronként 5—10 köbméter anyag várható és így a gallyfa köbmétere 100—200 Ft-ba kerülne.

Szükséges az illetékes szervek bevonásával oly megegyezés létrehozása, amely lehetővé teszi az üzemtervben a kortól függetlenül tisztításként előírt erdőrészeknek a tisztításként való elszámolását.

Ez annál is indokoltabb, mert az erdőrendező az üzemterv összeállításakor a fiatalos gazdasági korát véve alapul megállapíthatja, hogy az elvégzendő munka tisztításnak minősül. Ez az előírás a jóváhagyott üzemtervvel mint kötelező rendelkezés kerül az erdőgazdasághoz végrehajtásra, tehát az elszámolásnál is teljesen indokolt, hogy tisztításként fogadják el azt a munkát, amelyet az üzemterv tisztításként ír elő.

Javasolt, vagy más ily irányú rendelkezés esetén lehetőséget kapnánk arra, hogy a Minisztertanács határozatában előírt 1957. évi rendelkezésre álló időt hátralékaink felszámolására felhasználhassuk és fiatalosainkat maradéktalanul rendbe hozhassuk.

Betekintés a Sárvári Erdőgazdaság életébe

SIRHÁN JENŐ
erdőgazdasági igazgató

Erdőgazdaságunk életében 1953. április hó 1-e igen nagyjelentőségű — ebben az időpontban területileg komoly mértékben megnövekedett, személyzetében pedig lényeges változás történt. Az erdőgazdaság vezetősége első lépésként irányt vett arra, hogy kialakítsa a szellemi és fizikai, műszaki és adminisztratív dolgozók kollektív szellemét, egybeforrasztva így valamennyi dolgozóját a megnövekedett feladatok elvégzésére. Megerősödött üzemi pártszervezetünkkel karöltve, mint legfontosabbat, a politikai tömegmunkát javítottuk meg. A feladatok részletes megbeszélése után kiadtuk a jelszót: „*harc az élüzem cím elnyeréséért*“.

Az 1953. I. félévi eredményeinket menetközben alapos vizsgálat alá vettük. Ennek során mindjobban megérlelődött az a gondolat, hogy — célkitűzéseinket értekezleteken történő újabb megbeszélés után — meghirdessük az újabb jelszót: „*harc a Minisztertanács és SZOT vándorzászlajának elnyeréséért*“.

Ez a felhívás dolgozóink körében újabb tettekre buzdított. Így az 1953. év II. felében a kollektív vezetés színvonalát továbbfejlesztve, szellemi és fizikai dolgozóink egységét megteremtve, sikerült mennyiségi terveinket jelentős mértékben túlteljesíteni. Határozott javulás állott be a